T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/75
KARAR NO : 2022/355
KARAR TR : 20/06/2022

ÖZET: Vesayet altındaki davacının engelli aylığının 2022 sayılı Kanun uyarınca kesilmesine ilişkin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfi Mütevelli Heyetinin işleminin iptali istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A. Ö(adına vasi E. Ö. K)
Vekili : Av. H. T
Davalılar: 1-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Vekili : Av. M. P. İ
2-Yenimahalle Kaymakamlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili tarafından vasisi olduğu A. Ö'in engelli aylığının kesilmesine ilişkin Yenimahalle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfi Mütevelli Heyetinin 02/01/2019 tarih ve 01 sayılı kararı ile bu kararın bildirilmesine ilişkin işlemin iptali ve yoksun kalınan engelli aylıklarının kesilme tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle, Ankara Valiliği, Yenimahalle Kaymakamlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na karşı idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Ankara 6. İdare Mahkemesi davanın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Yenimahalle Kaymakamlığı husumetiyle görülmesine karar vermiştir.

3. Davalılardan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı vekili, süresi içinde verdiği savunma dilekçesinde; davanın vakıf husumetiyle görülmesi gerektiğini, vakfın özel hukuk tüzel kişisi olması ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararları dikkate alındığında uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olduğunu ileri sürerek görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

4. **Ankara 6. İdare Mahkemesi 14/09/2021 tarihli ve E.2021/1207 sayılı kararı ile,** uyuşmazlığın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiğinden bahisle görev itirazının reddine ve Mahkemelerinin görevli olduğu karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Olayda, davacı tarafından, almakta olduğu engelli maaşının kesilmesinin, Anayasa Mahkemesi'nin emsal kararı ve dayandığı gerekçeler ile ortaya koyduğu ilkelere aykırı olduğunun iddia edildiği, davalı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından ise, işbu davanın görüm ve çözümünün özel hukuk hükümlerine göre adli yargının görevinde kaldığının belirtildiği, davanın konusunun, davalılarca 2022 sayılı Kanun uyarınca kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade açıklaması ile yapılan aylığın kesilmesine ilişkin olduğu anlaşılmış olup, belirtilen duruma göre, engelli aylığının kesilmesi ve yoksun kalınan engelli aylıklarının tarafına ödenmesine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen iptal davası kapsamında kaldığı ve uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır."

5. Davalılardan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı vekili tarafından olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine, dilekçe dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

6. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, açılan davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar vermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısımları şöyledir:

"...29.05.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı; fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler alarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir" şeklindeki düzenleme ile Kanun'un amacı düzenlenmiş; aynı Kanun'un 3. maddesinde ise, "'Bu Kanunda öngörülen hizmetlerin gerçekleştirilmesi için Cumhurbaşkanınca görevlendirilen Cumhurbaşkanı yardımcısına veya bakana bağlı ve TC. Merkez

Bankası nezdinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuştur" denilmek sureti ile Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Fonunun amacı belirtilmiştir. Kanun'un 7. maddesinde yer alan; Bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdî ve aynî yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulur. /Mülki idare amirleri vakfın tabii başkanı olup, illerde belediye başkanı, defterdar, il millî eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il tarım müdürü, il sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu müdürü ve il müftüsü; ilçelerde belediye başkanı, mal müdürü, ilçe millî eğitim müdürü. Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa ilçe tarım müdürü ve ilçe müftüsü vakfın mütevelli heyetini oluşturur. Ayrıca her faaliyet dönemi için, il dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının valinin çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye ile ilde kurulan ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri iki temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi; ilçe dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının kaymakamın çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kendi aralarından seçecekleri birer üye ile ilçede kurulu ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi mütevelli heyetinde görev alırlar. İl veya ilçede bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu olmaması halinde, hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği üçüncü bir kişi daha mütevelli heyetinde görev yapar. / Büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki il ve ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında, ikinci fıkrada hayırsever vatandaşlar arasından seçileceği belirtilen iki üye; il sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için doğrudan vali tarafından, ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için ise kaymakamın teklifi üzerine vali tarafından belirlenir. Ayrıca, il veya ilçede bu Kanunda belirlenen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu bulunmaması hâlinde il sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için doğrudan vali tarafından, ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için ise kaymakamın teklifi üzerine vali tarafından üçüncü bir kişi daha belirlenir, il veya ilçe sınırları içerisinde köy bulunmaması hâlinde, köy muhtarı yerine bir mahalle muhtarı daha mütevelli heyetinde görev yapar. İlde vali, bir vali yardımcısını başkan vekili olarak; büyükşehir belediye başkanı, genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısını; il belediye başkanı da bir belediye başkan yardımcısını toplantılarda kendisini temsil etmek üzere görevlendirebilir. / Vakıf senetleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından Medeni Kanundaki hükümlere göre tescil ettirilir." şeklindeki düzenleme ile Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün il ve ilçedeki faaliyetlerini, her ilde vali ve her ilçede ise kaymakam başkanlığında oluşturulmuş Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla yerine getirdiği belirtilmiştir.

Öte yandan, 3294 sayılı Kanun'un uygulanmasını sağlamak üzere Başbakanlığa bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünün kurulması, teşkilâtı, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla yürürlüğe konulan, 01.12.2004 tarihli ve 5263 sayılı "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun", 08/06/2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK)35. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış ve aynı KHK'nın 11. maddesinde yer alan "3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun amaçlarını gerçekleştirmek ve uygulanmasını sağlamak için gerekli idari ve mali tedbirleri almak." şeklindeki düzenleme ile "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü"nün, "Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü" adı altında yeniden yapılandırıldığı ifade edilmiştir. Söz konusu KHK'nın "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu" kenar başlıklı 34. maddesinde; "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulu, Bakanın başkanlığında Başbakanlık Müsteşarı, Müsteşar, İçişleri, Maliye ve Sağlık bakanlıklarının müsteşarları ile Sosyal Yardımlar Genel Müdürü ve Vakıflar Genel Müdüründen oluşur." denilmek sureti ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonunun yapısı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğüne paralel şekilde yeniden düzenlenmiş, aynı maddenin üçüncü fıkrasının (c) bendinde "İl ve ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında çalıştırılacak personelin nitelikleri ile özlük hakları ve diğer hususlarla ilgili belirlenecek kriterleri görüşmek ve karara bağlamak" fonun görevleri arasında sayılmış, 633 sayılı KHK'nın belirtilen hükümleri 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nın 3. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer taraftan, 20.02.2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 4. maddesinde; "Vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir." hükmüne yer verilmiş, 25.01.2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşları ile Engelli ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik'in 19. maddesinde; bu Yönetmelik'in yürürlüğe girmesi ile birlikte muhtaçlık kararının alınması ve aylıkların bağlanmasına ilişkin tüm iş ve işlemlerin Vakıflar tarafından yerine getirileceği kurala bağlanmış, Yönetmelik'in 4. maddesinin (e) bendinde, mütevelli heyetinin; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının karar organını, (i) bendinde ise, vakfın; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarını ifade ettiği belirtilmiştir.

Olayda, davacının, vasisi olduğu A. Ö'in almakta olduğu engelli maaşının Yenimahalle Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Mütevelli Heyetinin 02.01.2019 tarihli ve 01 sayılı kararıyla reddedildiği, söz konusu kararla bu kararın bildirilmesine ilişkin işlemin iptali ve yoksun kalınan engelli aylıklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; 3294 sayılı Kanun'a göre faaliyet gösterecek vakıfların mütevelli heyetleri çoğunlukla belli kamu görevlilerinden oluşmasına rağmen, gerek 3294 sayılı Kanun'da, gerek diğer düzenlemelerde; söz konusu vakıfların kamu tüzel kişiliği şeklinde kurulduğuna işaret eden özel bir düzenlemeye yer verilmeyip, Medeni Kanun hükümlerine tabi olarak kurulup faaliyette bulunmalarının öngörülmüş olması karşısında; 02.01.2019

tarihli ve 01 sayılı vakıf mütevelli heyeti kararının ve bu kararın bildirilmesine ilişkin işlemin iptali ve yoksun kalınan engelli aylıklarının ödenmesi istemiyle açtığı davanın özel hukuk hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerekecektir.

Somut olayda davanın, Yenimahalle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı mütevelli heyeti kararının iptaline karar verilmesi istemi ile açılması karşısında; söz konusu kararın 3294 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında vakıf mütevelli heyeti kararı niteliğinde olması, 3294 sayılı Kanun gereğince söz konusu vakıfların Medeni Kanun hükümlerine tabi olarak kurulup faaliyette bulunmalarının öngörülmüş olması nedenleri ile dava konusu işlemin kamu gücü kullanılmak suretiyle tesis edildiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı sonucuna varılmakla; davanın çözümünde de adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 28.5.2020 tarihli ve E.-K.2020/269-319 sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır."

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

7. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcılığından da yazılı düşünce istenilmiştir.

8. Danıştay Başsavcısı, uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca, yapılan başvurunun reddi gerektiği yolunda görüş vermiştir. Görüşün ilgili kısımları şöyledir:

"5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 4. maddesinde, vakıfların özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduğu, 5. maddesinde de yeni vakıfların Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulacağı ve faaliyet göstereceği düzenlenmiş ve bu hükümlerin sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarını da kapsadığı açık ise de; anılan vakıfların mütevelli heyetlerince alınan kararların ve tesis edilen işlemlerin hukuki açıdan nitelendirilmesinin, yalnızca belirtilen hususlarla sınırlı olarak yapılamayacağı, bu değerlendirmenin, tesis edilen işlemin bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek taraflı iradeyle tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu İdarî işlem niteliği taşıyıp taşımadığının da göz önüne alınması gerekmektedir.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının; kaynağını Anayasa'dan alan "sosyal devlet" ilkesi gereği, Devlet tarafından yürütülmesi öngörülen zorunlu bir takım sosyal hizmetlerin yerine getirilmesini teminen ve bu maksatla çıkartılan 3294 sayılı Kanun'da belirtilen amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermek üzere her il ve ilçede kurulan; faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslarının, 3294 sayılı Kanun ve bu Kanun'un uygulamasını göstermek üzere çıkartılan Yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemler ile belirlendiği, başkanlığını o yerin en büyük mülki amirinin yaptığı, mütevelli heyetini ise o yerdeki merkezi ve yerel idarenin en üst temsilcilerinin oluşturduğu, gelirlerinin bir kısmının Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan aktarılan kamusal kaynaklarla finanse edildiği, çoğunlukla kamusal yönü ağır basan faaliyetlerin yürütüldüğü ve ilgililerin maddi ve hukuki durumlarında etki doğuracak tek taraflı kararların alındığı hukuki ve yapısal bir niteliği haiz bulunduğu anlaşılmaktadır.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının yukarıda belirtilen nitelikleri göz önünde alındığında, dava konusu mütevelli heyet kararı ve bu karar nedeniyle talep edilen tazminat istemlerine ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümü, idari yargının görevine girdiğinden dava konusu uyuşmazlığın yargısal denetiminin idari yargı yerlerince yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 14/4/2016-6704/1 md.) (1)

Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar, nafaka bağlanmış veya nafaka bağlanması mümkün olanlar veya 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu hükümlerine göre harçlık ödenenler hariç olmak kaydıyla, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilen 65 yaşını doldurmuş Türk vatandaşlarına, muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.387) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.(1)

Birinci fıkra kapsamına girenlerden, her ne nam altında olursa olsun kendisine ve eşine ait her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.

65 yaşın tespitinde, doğum tarihlerinde yapılmış düzeltmeler nazara alınmaz."

10. 2022 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"65 yaşını doldurmamış olmasının yanı sıra;

a) Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olduklarını ilgili

mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran Türk vatandaşı engellilerden; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.860) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,

b) İlgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli olduklarını kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve talebine rağmen Türkiye İş Kurumu tarafından işe yerleştirilememiş olan Türk vatandaşlarından; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,

aylık bağlanır.

...Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilerden veya ikinci fıkra gereğince aylık bağlanacak engelli yakınlarından, her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.(Ek cümle: 20/2/2014-6525/12 md.) Ayrıca, 2828 sayılı Kanun hükümlerine göre harçlık ödenenler de muhtaç olarak kabul edilemez ve kendilerine bu Kanun hükümlerine göre aylık bağlanamaz."

11. 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 1. maddesinde, *"Bu Kanunun amacı; fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler alarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir"* şeklindeki düzenleme ile Kanun'un amacı düzenlenmiş; aynı Kanun'un 3.maddesinde de, *"Bu Kanunda öngörülen hizmetlerin gerçekleştirilmesi için Cumhurbaşkanınca görevlendirilen Cumhurbaşkanı yardımcısına veya bakana bağlı ve T.C. Merkez Bankası nezdinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuştur."* denilmek sureti ile Fon'un kuruluşu yapısı belirtilmiştir.

12. Aynı Kanun'un *"Vakıflar"* başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdî ve aynî yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulur.

Mülkî idare amirleri vakfın tabii başkanı olup, illerde belediye başkanı, defterdar, il millî eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il tarım müdürü, il sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu müdürü ve il müftüsü; ilçelerde belediye başkanı, mal müdürü, ilçe millî eğitim müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa ilçe tarım müdürü ve ilçe müftüsü vakfın mütevelli heyetini oluşturur. Ayrıca her faaliyet dönemi için, il dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının valinin çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye ile ilde kurulan ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri iki temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi; ilçe dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının kaymakamın çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kendi aralarından seçecekleri birer üye ile ilçede kurulu ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi mütevelli heyetinde görev alırlar. İl veya ilçede bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu olmaması halinde, hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği üçüncü bir kişi daha mütevelli heyetinde görev yapar.

Büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki il ve ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında, ikinci fıkrada hayırsever vatandaşlar arasından seçileceği belirtilen iki üye; il sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için doğrudan vali tarafından, ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için ise kaymakamın teklifi üzerine vali tarafından belirlenir. Ayrıca, il veya ilçede bu Kanunda belirlenen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu bulunmaması hâlinde il sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için doğrudan vali tarafından, ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları için ise kaymakamın teklifi üzerine vali tarafından üçüncü bir kişi daha belirlenir. İl veya ilçe sınırları içerisinde köy bulunmaması hâlinde, köy muhtarı yerine bir mahalle muhtarı daha mütevelli heyetinde görev yapar. İlde vali, bir vali yardımcısını başkan vekili olarak; büyükşehir belediye başkanı, genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısını; il belediye başkanı da bir belediye başkan yardımcısını toplantılarda kendisini temsil etmek üzere görevlendirebilir.

Vakıf senetleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından Medeni Kanundaki hükümlere göre tescil ettirilir.

Vakıflar, 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce imzalanacak işletme düzeyinde toplu iş sözleşmesi kapsamında işyerleridir."

13. 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 4. maddesi gereğince, *"Vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir."*

14. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde, *"Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları"* olarak tanımlanmıştır.

15. Aynı Kanun'un *"Denetim"* başlıklı 111. maddesinde, *"Vakıfların, vakıf senedindeki hükümleri yerine getirip getirmedikleri, vakıf mallarını amaca uygun biçimde yönetip yönetmedikleri ve vakıf gelirlerini amaca uygun olarak harcayıp harcamadıkları Vakıflar Genel Müdürlüğünce ve üst kuruluşlarınca denetlenir. Vakıfların üst kuruluşlarınca denetimi özel kanun hükümlerine tabidir."* düzenlemesi yer almaktadır.

16. 25/01/213 tarihli ve 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşları ile Engelli ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmeliğin 19. maddesinde, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte muhtaçlık kararının alınması ve aylıkların bağlanmasına ilişkin tüm iş ve işlemlerin Vakıflar tarafından yerine getirileceği kurala bağlanmış; anılan Yönetmeliğin 4. maddesinin (e) bendinde, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının karar organının mütevelli heyetini; (i) bendinde ise, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının da vakfi ifade ettiği belirtilmiştir.

B. Yargı Kararları

17. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 09/06/2017 tarihli ve E.2016/3., K.2017/4 sayılı kararında, *"Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının özel hukuk tüzel kişiliğine sahip, ayrı işyeri olan bağımsız işveren oldukları..."* tespit edilmiştir.

18. Uyuşmazlık Mahkemesinin 08/07/2019 tarihli ve E.2019/297, K.2019/422 sayılı kararı ile, *"3294 sayılı Kanun'a göre faaliyet gösterecek vakıfların mütevelli heyetleri (çoğunlukla) belli kamu görevlilerinden oluşmasına rağmen, gerek 3294 sayılı Yasada, gerek diğer düzenlemelerde;söz konusu vakıfların kamu tüzel kişiliği şeklinde kurulduğuna işaret eden özel bir düzenlemeye yer verilmeyip, söz konusu vakıfların Medeni Kanun hükümlerine tabi olarak kurulup faaliyette bulunmalarının öngörülmüş olması karşısında davacının muhtaçlık aylığının kesilmesine ilişkin açılan davanın özel hukuk hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerekeceği"* sonucuna varılarak, uyuşmazlık konusu davanın çözümünde adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir (benzer yönde; Uyuşmazlık Mahkemesi, 28/05/2020, E.2020/269, K.2020/319).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Nurdane TOPUZ, Ahmet ARSLAN ve Mahmut BALLI'nın katılımlarıyla yapılan 20/06/2022 tarihli toplantısında; başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalılardan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, anılan İdare yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN'ın davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, vesayet altındaki davacının engelli aylığının kesilmesine ilişkin Yenimahalle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfi Mütevelli Heyetinin 02/01/2019 tarih ve 01 sayılı kararı ile bu kararın bildirilmesine ilişkin işlemin iptali ve yoksun kalınan engelli aylıklarının kesilme tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

22. 3294 sayılı Kanun'a göre faaliyet gösterecek vakıfların mütevelli heyetleri (çoğunlukla) belli kamu görevlilerinden oluşmasına rağmen, yukarıda yer verilen mevzuatta söz konusu vakıfların kamu tüzel kişiliği şeklinde kurulduğuna işaret eden özel bir düzenlemeye yer verilmeyip, söz konusu vakıfların Medeni Kanun hükümlerine tabi olarak kurulup faaliyette bulunmalarının öngörülmüş olması karşısında, davacının engelli aylığının2022 sayılı Kanun uyarınca kesilmesine ilişkin Yenimahalle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfi Mütevelli Heyetinin işleminin iptali istemiyle açılan davanın özel hukuk hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerekecektir.

23. Yukarıda anılan mevzuat hükümleri ile yargı içtihatlarına göre, 3294 sayılı Kanun kapsamında kurulan vakıfların kamu tüzel kişiliğini haiz olmadığı, Türk Medeni Kanunu hükümleri çerçevesinde kurulup tescil edildiği ve buna göre özel hukuk tüzelkişisi olduğu, dolayısıyla vakıf mütevelli heyeti kararlarının kamu gücü kullanılmak suretiyle verildiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı sonucuna varılarak, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu anlaşılmıştır.

24. Belirtilen nedenlerle; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile, davalılardan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görev itirazının reddine ilişkin Ankara 6. İdare Mahkemesinin görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalılardan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görev itirazının reddine ilişkin Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14/09/2021 tarihli ve E.2021/1207 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

20/06/2022 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer TOPAL	Birol SONER	Nilgün TAŞ	Doğan AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN	Mahmut BALLI

KARŞI OY

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde; iptal davalarının, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacağı hükme bağlanmıştır. İptal davasına konu edilebilecek işlemler, idari makamların idare işlevine ilişkin olarak tesis ettikleri, muhatapları yönünden çeşitli hak ve yükümlülükler doğuran tek yanlı irade açıklamalarıdır.

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 7. maddesinde; "Bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmaları yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulur. Mülki idare amirleri vakfin tabii başkanı olup, defterdar, il milli eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il tarım müdürü, il sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu müdürü ve il müftüsü; ilçelerde belediye başkanı, mal müdürü, ilçe milli eğitim müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa ilçe tarım müdürü ve ilçe müftüsü vakfin mütevelli heyetini oluşturur. Ayrıca her faaliyet dönemi için, il dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının valinin çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye ile ilde kurulan ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri iki temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi; ilçe dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının kaymakamın çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kendi aralarından seçecekleri birer üye ile ilçede kurulu ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi mütevelli heyetinde görev alırlar. İl veya İlçede bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu olmaması halinde, hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği üçüncü bir kişi daha mütevelli heyetinde görev yapar. Vakıf senetleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından Medeni Kanundaki hükümlere göre tescil ettirilir.1' hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıya aktarılan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; kuruluşu, karar mercii ile faaliyet alanı Kanunla belirlenmiş, faaliyet alanı Anayasanın başlangıç kısmı ile 2. maddesinde ifade bulan sosyal devletin gereklerinin yerine getirilmesine dair kamu hizmeti olan ve fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler alarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak gibi kamu yararına uygun amaçları olan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının, özel hukuk tüzel kişiliği yanında kamu tüzel kişiliğine de sahip karma tüzel kişiliklerinin olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu durumda, 2022 sayılı Kanun uyarınca davacının engelli aylığının kesilmesine ilişkin Yenimahalle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfi Mütevelli Heyetinin işleminin, kamu gücüne dayanılarak tesis edilmiş bir idari işlem olduğu, bu nedenle uyuşmazlığın görüm ve çözüm görevi idari yargı yerine ait olduğu düşüncesiyle aksi yöndeki çoğunluk

kararına katılmıyorum.20/06/2022

Üye
Ahmet ARSLAN